

Sigsgaard (VS):

I VS mener vi, at der skal være uddannelsesmuligheder for alle unge, at alle bør have ret til 12 års uddannelse. Men mulighederne skal være reelle, og det vil altså sige, at de pågældende elever skal have en økonomisk støtte, som de kan leve af. På det helt principielle plan kan vi altså støtte forslaget, hvis de økonomiske betingelser er opfyldt, og det kan man ikke læse ud af forslaget om de er.

En forsøgsperiode kan vi også gå ind for, men forslagets indhold er vi meget betænkelige ved. Det med enhedsskolen skal jeg lade ligge, da jeg tidligere har redegjort for vores synspunkter her; derimod skal jeg komme med nogle andre indvendinger.

Generelt kan man sige, at ministeren har gjort mange forsøg på at imødekomme de indvendinger, hun kunne forvente fra borgerlig side, men det er jo ikke megen taknemlighed, der er udvist fra de borgerlige partier over ministerens forsøg.

Formålsformuleringen præges for stærkt af, at det er arbejdsgiverne, der skal have nogle bedre kvalificerede arbejdere stillet til rådighed. Det siges på side 6 i anden spalte, nederst, direkte. Jeg citerer:

„For at eleverne efter endt uddannelse kan accepteres i arbejdslivet, må arbejdsmarkedets parter og de ansættende myndigheder have indflydelse på de uddannelser, som skal give erhvervsmaessig kompetence.“

Det er konkretiseret i, at Arbejdsgiverforeningen og LO skal have indflydelse på både fagkreds, undervisningsplaner og timeplaner. Der er altså en modsætning mellem de unges uddannelsesbehov og arbejdsgivernes behov, kapitalens behov. Forslaget imødekommer arbejdsgivernes, men i alt for ringe grad de unges behov. VS er imod, at Arbejdsgiverforeningen og LO skal have så stærk en indflydelse.

Vi er også imod den centralisering, der kommer til udtryk i punkt 7, hvor der står, at ministeren skal fastsætte ikke bare fagkreds og undervisningsplaner, men også timeplaner for uddannelsen. Denne stærke indflydelse for ministeriet modsvares af en svag stilling for eleverne. De skal kunne inddrages i undervisningens tilrettelæggelse og emnevalg, står der. Det vil altså sige, at de ikke nødvendigvis skal inddrages, og det er helt uholdbart. Hvis ikke eleverne får en

afgørende indflydelse på det, de skal arbejde med, og på metoderne, så kommer den skole slet ikke til at fungere og slet ikke for de 20-30 pct., som i dag er uden for uddannelsessystemet.

Forsøgsmulighederne er efter vores opfattelse alt for stærkt begrænset i forslaget. Forslaget kræver en fagkreds og en timeplan for at tage et par detaljer op. Hvem siger nu, at der absolut skal være det? Hvem siger, at vi skal videreføre nogle hundrede år gamle traditioner også i denne nye uddannelse, der skal laves forsøg med? Kunne man slet ikke tænke sig forholdsvis selvstyrende grupper, i hvert fald i en væsentlig del af undervisningstiden, der arbejder med problemkredse og emnekredse uden nogen kunstig fagopdeling? Det burde der dog i hvert fald kunne laves forsøg med.

Forslaget lægger i det hele op til på mange punkter en fortsættelse af den traditionelle skole. Det er dels uacceptabelt, dels vil det ikke kunne holde, man vil ikke kunne motivere eleverne for at være 12 år i skole, medmindre det bliver en skole, der er væsentlig anderledes end den, de gennemgår i de første 9 år. Det svarer da i øvrigt også, sagt i en parentes, temmelig dårligt til den moderne kapitalismes behov.

For at arbejdsgiverne kan få en afprøvet vare, skal der altså være eksamen på centralt fastsatte vilkår. Det står der nu kun noget om i bemærkningerne. Dertil vil jeg bare sige, at eksamen er en plage; den begunstiger de privilegerede, og den virker negativt tilbage på undervisningen. Men eksamen, øget central styring og traditionel fagkreds er åbenbart ikke nok til at pacificere eleverne, de skal også ud og dresseres med mellemrum i erhvervspraktik. Skolens arbejde skal foregå i virkelighedens verden med virkelighedens emner og med virkelighedens modsætninger efter vores opfattelse. Det sikres, hvis de unge selv har afgørende indflydelse på emnevalget. De arbejdsgrupper, som uddannelsen i høj grad bør foregå i, skal, når de har brug for det, kunne arbejde på en virksomhed eller på en institution, eller hvor behovet nu ellers ligger, men de skal ikke sendes ud på Dansk Arbejdsgiverforenings eller LOs eller undervisningsministerens kommando og på deres betingelser.

Forslagets udformning giver ministeren